

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی و
خدمات بهداشتی درمانی استان اردبیل

پایان نامه جهت دریافت درجه دکترای حرفه‌ای (پزشکی)

عنوان:

بررسی شیوع ابتلا به سردرد میگرنی و تنشنی و عوامل
موثر بر اپیدمیولوژی آن در مراجعین سرپایی به
درمانگاه نورولوژی بیمارستان علوی اردبیل در سال
۱۳۹۳

اساتید راهنما:

دکتر سعید صادقیه اهری

دکتر فیروز امانی

استاد مشاور:

دکتر قاسم فتاح‌زاده

دانشجو:

وحید مقدم‌نیا

پاییز ۱۳۹۴

شماره پایان نامه: ۵۴۹۰

تقدیم به

پدر و مادر، این دو تکیه گاه بزرگ زندگیم

... تمام داشته هایم،

مدیون دستهای پرتوان پدرم و

نگاه مهربان مادرم

به پاس فداکاریها، مهربانیها و دل نگرانیهایشان

امروز

عزیزترین یادگار هفت سال زندگیم

پیشکش صبوریهایشان

.... بر دستهایشان بوسه می زنم....

سپاسگزاری

چگونه سپاس گویم مهربانی و لطف استاد گرامی‌ام را که سرشار از عشق و یقین است.

چگونه سپاس گویم تأثیر علم آموزی شما را که چراغ روشن هدایت را بر کلبه‌ی محقر

وجودم فروزان ساخته است. آری در مقابل این همه عظمت و شکوه شما، مرا نه توان سپاس

است و نه کلام وصف.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۲
۲-۱- بیان مسئله.....	۲
۳-۱- تعریف واژه‌ها.....	۵
۴-۱- اهداف بررسی.....	۵
۱-۴-۱- هدف کلی.....	۵
۲-۴-۱- اهداف اختصاصی.....	۶
۵-۱- فرضیات یا سوالات تحقیق.....	۷
فصل دوم: بررسی متون و مقالات.....	۸
۱-۲- سردرد.....	۹
۲-۲- سردردهای اولیه و ثانویه.....	۱۰
۱-۲-۲- سردردهای اولیه.....	۱۰
۲-۲-۲- سردردهای ثانویه.....	۱۱
۳-۲- سردرد تنشی.....	۱۴
۱-۳-۲- معیارهای تشخیصی سردرد تنشی.....	۱۵
۲-۳-۲- عامل ایجاد سردرد تنشی.....	۱۵
۳-۳-۲- افراد در معرض ابتلا به سردرد تنشی.....	۱۶
۴-۳-۲- تظاهر سردرد تنشی.....	۱۷

- ۲-۳-۵- معاینات و اقدامات تشخیصی مناسب جهت مبتلایان به سردرد تنشی..... ۱۹
- ۲-۳-۶- بیماران نیازمند درمان..... ۲۱
- ۲-۳-۷- درمان سردرد تنشی..... ۲۱
- ۲-۳-۸- بهبود شیوه زندگی و سایر درمان‌های غیر دارویی..... ۲۵
- ۲-۳-۹- پیش‌آگهی سردردهای تنشی..... ۲۵
- ۲-۴-۱- سردرد میگرنی..... ۲۶
- ۲-۴-۱- تشخیص..... ۲۶
- ۲-۴-۲- اصول کلی درمان..... ۲۷
- ۲-۴-۳- درمان‌های خط اول..... ۲۹
- ۲-۴-۴- سایر درمان‌های موثر..... ۳۳
- ۲-۵- مروری بر مطالعات گذشته..... ۳۸
- فصل سوم: مواد و روش‌ها..... ۴۱
- ۳-۱- نوع مطالعه..... ۴۲
- ۳-۲- جمعیت مورد مطالعه و حجم نمونه..... ۴۲
- ۳-۳- روش گردآوری اطلاعات..... ۴۲
- ۳-۴- معیارهای ورودی و خروجی مطالعه..... ۴۲
- ۳-۵- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و بررسی آماری..... ۴۲
- ۳-۶- ملاحظات اخلاقی..... ۴۳
- ۳-۷- محدودیت‌های اجرایی طرح..... ۴۳

۴۳	۸-۳- متغیرهای مطالعه.....
۴۶	فصل چهارم: نتایج.....
۴۷	۴-۱- شیوع سردردهای تنشی و میگرنی در بین بیماران مورد مطالعه.....
۴۸	۴-۲- شیوع سردردهای تنشی و میگرنی به تفکیک جنسیت.....
۴۹	۴-۳- شیوع سردردهای تنشی و میگرنی به تفکیک سن.....
۵۰	۴-۴- شیوع سردردهای تنشی و میگرنی به تفکیک برخی از متغیرهای دموگرافیک.....
۵۲	۴-۵- توزیع سردردهای تنشی و میگرنی به تفکیک محل سردرد.....
۵۳	۴-۶- فرکانس حملات سردردهای تنشی و میگرنی.....
۵۴	۴-۷- شیوع سابقه‌ی خانوادگی سردرد در بین افراد مورد مطالعه.....
۵۵	۴-۸- شیوع مصرف قرص OCP در بین بیماران مونث.....
۵۶	۴-۹- توزیع بیماران مبتلا به سردرد به تفکیک خرخر شبانه (snoring).....
۵۷	۴-۱۰- فراوانی برخی از بیماریها و یا ناراحتی‌های همراه در مبتلایان به سردرد تنشی و میگرن.....
۵۸	۴-۱۱- مقایسه‌ی بیماران مورد مطالعه از نظر میانگین BMI.....
۵۹	فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری.....
۶۰	۵-۱- بحث و نتیجه‌گیری.....
۶۳	۵-۲- محدودیت‌های پژوهش.....
۶۳	۵-۴- پیشنهادات.....
۶۴	فهرست منابع و مراجع.....

فهرست جداول

- جدول ۱-۲. معیارهای تشخیصی انواع سردرد تنشی..... ۱۶
- جدول ۲-۲. پیشنهادهای ارایه شده در مورد زمان انجام تصویربرداری عصبی ۲۰
- جدول ۳-۲. معیارهای جامعه بین المللی سردرد برای سردرد میگرنی با و بدون اورا ۳۰
- جدول ۱-۳: متغیرهای مطالعه ۴۴
- جدول ۱-۴: شیوع سردردهای تنشی و میگرنی به تفکیک جنسیت ۴۸
- جدول ۲-۴: شیوع سردردهای تنشی و میگرنی به تفکیک سن ۵۰
- جدول ۳-۴: شیوع سردردهای تنشی و میگرنی به تفکیک برخی از متغیرهای دموگرافیک ۵۳
- جدول ۴-۴: توزیع سردردهای تنشی و میگرنی به تفکیک محل سردرد ... ۵۶
- جدول ۵-۴: فرکانس حملات سردردهای تنشی و میگرنی ۵۸
- جدول ۶-۴: شیوع سابقه‌ی خانوادگی سردرد در بین افراد مورد مطالعه .. ۳۰
- جدول ۷-۴: شیوع سابقه‌ی مصرف قرص OCP در بین بیماران مونث ۶۰
- جدول ۸-۴: توزیع بیماران مبتلا به سردرد به تفکیک خرخر شبانه (snoring) ۶۱
- جدول ۹-۴: فراوانی برخی از بیماریهای همراه در مبتلایان به سردرد تنشی و میگرن ۶۲
- جدول ۱۰-۴: مقایسه‌ی بیماران مورد مطالعه از نظر میانگین BMI ۶۴

IHS: International headache society
NSAID: Nonsteroidal anti-inflammatory drugs
TTH: Tension-type headache
BMI: Body mass index
OCP: Oral Contraceptive Pill
ESR: Erythrocyte sedimentation rate
FDA: Food and Drug Administration
SSRI: Serotonin-specific reuptake inhibitors

بررسی شیوع ابتلا به سردرد میگرنی و تنشی و عوامل موثر بر اپیدمیولوژی آن در مراجعین سرپایی

به درمانگاه نورولوژی بیمارستان علوی اردبیل در سال ۱۳۹۳

چکیده

مقدمه: سردردهای میگرنی و تنشی بدلیل تاثیرگذاری بر زندگی و کاهش کارایی بعنوان دو مشکل اساسی در زندگی بشر مطرح می‌باشند. این مطالعه با هدف بررسی شیوع ابتلا به سردرد میگرنی و تنشی و عوامل موثر بر اپیدمیولوژی آن در مراجعین سرپایی به درمانگاه نورولوژی بیمارستان علوی اردبیل در سال ۱۳۹۳ انجام گرفت.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه ۹۰۰ نفر از مراجعین سرپایی به درمانگاه نورولوژی بیمارستان علوی اردبیل در سال ۱۳۹۳ مورد بررسی قرار گرفتند. تشخیص نوع سردرد توسط متخصص نورولوژی داده شد و اطلاعات مورد نیاز از طریق شرح حال و معاینات عمومی و نورولوژیک بدست آمد و در پرسشنامه‌های از قبل طراحی شده وارد شد. داده‌ها در نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و تحلیلی آنالیز شدند.

یافته‌ها: از ۹۰۰ فرد مورد بررسی، ۲۳/۸٪ مبتلا به میگرن، ۴۱/۱٪ مبتلا به سردرد تنشی، ۳/۴٪ مبتلا به سردرد توام (تنشی و میگرن)، و ۱۶/۹٪ مبتلا به دیگر انواع سردردها بودند. ۱۵/۴٪ از بیماران مبتلا به میگرن مذکر و ۸۴/۶٪ مونث بودند و ۳۸/۱٪ از مبتلایان به سردرد تنشی مذکر و ۶۱/۹٪ مونث بودند. بیشترین محل سردرد در مبتلایان به میگرن و سردرد تنشی به ترتیب بخش فرونتال (۳۷/۸٪) و تمپورال (۲۸/۹٪) بود. فرکانس حملات سردرد در افراد دچار میگرن اکثراً بصورت هفتگی یا ماهانه بود (۷۴/۳٪) و در افراد دچار سردرد تنشی اکثراً بصورت روزانه یا هفتگی بود (۸۵/۷٪). شیوع سابقه‌ی فامیلی سردرد

در افراد دچار میگرن به طور قابل توجهی از افراد دچار سردرد تنشی بیشتر بود (۴۳/۵٪ در مقابل ۳۴/۱٪ و $P=0/0237$).

نتیجه گیری: نتایج مطالعه نشان داد شیوع سردردهای تنشی و میگرنی در جامعه‌ی مورد مطالعه بالاست و فرکانس حملات سردرد در اکثر آنها بصورت هفتگی یا روزانه می‌باشد. از آنجا که سردرد سبب اختلال در عملکرد فردی و اجتماعی افراد می‌شود، مطالعه‌ی هرچه بیشتر در زمینه شناخت عوامل خطر اختلالات سردرد تنشی و میگرنی به منظور تشخیص زودرس آنها ضروری به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: شیوع، سردرد، میگرن، سردرد تنشی، بیماران سرپایی.